

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONA AL MENOS UN NÚMERO CADA SEMANA

10 céntims cada número per Espanya

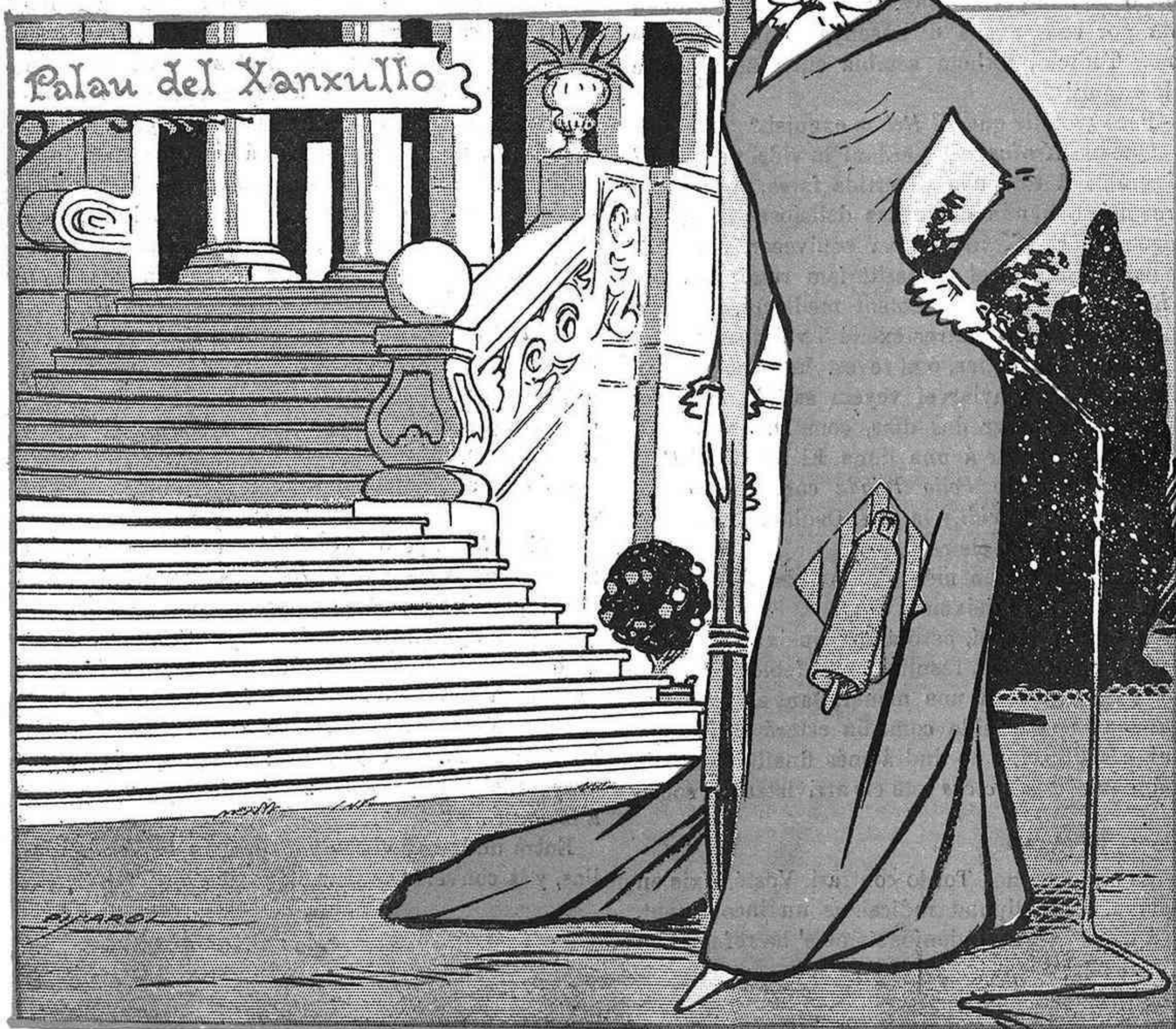
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIO Y REDACCIO

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PRECIÓ

Fora de Barcelona i de Espanya, 3 pessetas
5.

—Que vagin venint!.. Aquí 'ls espero.

D' «EL REI» Y DEL VICI

SOTA una armadura del Lyon, conversan el senyor X, botiguer del carrer de l' Hospital, soci de la «Tertulia Catalanista», que té *La Veu* a la nit y *La Vanguardia* al dematí, y el senyor H, tipo del *snob* rich, que té *querida* intelectual y va tots els anys a París a buscar novetats de robas y literarias.

El senyor X.—¿Ja ha vist *El Rei*?

El senyor H.—Sí, senyor. Jo no faltó may, d' un temps ensá, al Principal. Trobo qu' es el teatre més *chic* que tenim; ó si no, fixis en las obras: *Juventut de Príncep*, *El bon rei Dagobert*, ara *El Rei*. D' un teatre pera criaturas que era, s' es convertit en el nostre teatre reyal.

—Potser per aixó, quan ve 'l rey, posan al Principal aquell bé de Deu de banderas y domassos...

—Potser sí; però 'l cas es que ara, en aquest teatre, hi ha hagut una total renovació. En el públich se veuen *cocottes* y noys calaveras y intellectuals d' aquells que no van al teatre més que quan en Gual fa l' Íntim; els actors diuen polidas cosas, habillantse ab trajos nous que desseguida se veu que no 'ls han portat may, y las actrius no tenen tanta por com avans d' ensenyar un trosset de cama. Tothom, tothom sembla entregat al culte de lo exquisit.

—Peró ¿vol dir que *El Rei* es exquisit?

—Que en *Xenius* me perdoni la vida, però si *El Rei* sembla a tots una divertida farsa, pera mí no es res més que una de tantas deliciosas comedias parisencas. En *Xenius* se va equivocar, suposant que pera compéndrel necessitaríam rumiarlo molt. *El Rei* resultaría perfectament mediocre, sense la curiositat que en nosaltres excitá 'l voler saber cóm els reys fan las donas, ó al revés. Es el sol interés de la comedia, y aviat el veyem satisfet. Els reys no tenen d' esperar dos días, com D. Joan, pera conquistar y rendir a una dona. El rey d' *El Rey*, com una mena de *Pollo Tejada* coronat, pot dir també: la *vini*, la *vidi* y la *vici*. Deuen sortir molt aprimats, de París, els reys.

—En cambi, resten més grassos els diputats socialistas que 'ls hi deixen la dòna.

—Sí, en la farsa, sí, pero això, aqueixa virulencia contra la democracia, resulta la part feble de l' obra. Allò fa riure, pero d' una manera tant amarga, que un arriba a pensar si la comedia estarà escrita per un *camelot du roi*, y no tindrà més finalitat que dir al públich son uns *cocus* tots els arrivistas del socialisme.

—¿No ho son?

—Es clar que no. Tot lo contrari. Vosté, fixis en Espanya. Cada diputat radical es un incontinent, fins a un punt que 'l donjoanisme s' ha refugiat en

la política republicana. Ningú sacrifica tant a Venus, ni corona simbólicament tants marits com els nostres agitadors, y no solament els nostres agitadors, sinó els nostres homes eminents de la monarquia, pateixen d' aixó que ja podém anomenar desitjos de reys. La major part de las nostras carreras políticas s' han fet no refugint la dòna d' en Putifar y al revés de lo que en *El Rei* succeheix, son els reys mateixos els que fan parlar al poble de marits ridículs. L' historia d' Isabel II, se repeteix sempre.

—¿Y vol dir que 'ls nostres actors ho fan bé?

—¿Y què han de fer? Què saben ells de recepcions y de casseres. Quan surten de ministres ó generals tenen tots un aire més catalá! Ab la rambla del Centre per escola de costúms y vida de saló, figuris com estarán d' elegancia y mondanitat els nostres artistas. Prou que 's veu desseguida que 'l rey aquell no ha anat més que a sarau d' envelat y a cassar pardals. Aixó sí, el nostre públich, tampoch pot actuar de tribunal de dandysme.

—Donchs en *Xenius*, te rahó.

—No te rahó. A Barcelona, de molts detalls ridículs dels actors no se n' adonen, perque qui més qui menos tira més pera botiguer que pera xambellan. Lo que feya en *Xenius* era declarar l' incapacitat del nostre públich pera compendre l' ironía parisenca de la farsa, com si pera riure sentint a dir al rey que las peras li agradan pero no pas als ulls, y al diputat socialista que ha trobat a la seva dòna ab el rey tirant pa a las ocas, fos precis tenir de la Diputació una bossa de viatge, ab residencia a París. El *género chico* ens ha fet molt de bé, fentnos trobar picardia fins allí hont l' autor va caure en ignoscencia. Es clar que a Matadepera, no 's riuén las maravellas pornográficas del *género chico*, pero aquí, hont hem arribat a la major edat de la picardia política y amorosa, y hont, segons un humorista, després de recorrer el cercle del vici, hem tornat al punt de partida, son senzillas cosas els esbarjos d' un rey y las resignacions d' un socialista.

—¿Vol dir que hem estat a l' altura d' *El Rei*?

—*El Rei* es el que no ha estat a l' altura nostra. Si aquí hi ha qui es capás de donar la dòna per un acta de regidor, si hi ha qui l' ha donada y no 'ns escruixim, figuris lo que succehiria tractantse d' una cartera y posant per entremitj a un rey!

—Ja te rahó, ja. Aquí es molt fácil tirar pa a las ocas.

—Molt fácil, però a condició d' esser seriós. No 's riuhen moltes cosas d' *El Rei* pera que la gent no 's pensi que s' está enterat de certas cosas. Ab una comedia així, pateixen molt las noyas dels palcos. Per això passa lo que passa, que després, quan volém fer broma ab ellas ó arrivém a ferla, resulta que fan frases de comedia parisenca: «Las cosas naturales, ¿sab? naturales....» Y un pensa: vetaquí que ja troban desagradable el joch senzill y primitiu de tirar pa a las ocas...

Entra un barret vistós y alegre, un barret de riallas, y la conversa se para....

Xenius, duch de Morny de las lletras catalanas, els traductors d' *El Rei* han suprimit alguna frase, alguna escena. ¿Per qué, pera que millor frueixin en el nostre fluit catalá, no les envieu á *La Veu de Catalunya*? Be val la pena. Es tant intel·ligent, tant mundá el nostre públich de *La Veu*....

PARADOX

A PAS DE TORTUGA

Ahir vareig trobarlo en plena Rambla.

—¡Quimenes, gran Quimenes!...

(En Quimenes—prou deu recordarho el lector—es l' invicte guardia municipal que de tant en tant té la bondat de honrarne ab las sevas confidencias.)

—Hola!—va dirme, aturant-se en sech:—No le había visto.

—¡Ja ho crech, ja! Com que ara us han aumentat el sou, no us feu ab pobres.

—¡Calle, hombre, calle! Todos me salen con la matecha cansó. Por una miseria que nos han apuchat, no parece sinó que ya los guardias nos hemos convertido en Rotschilles.

—Bueno, deixemnos de quèntos. Y de la Reforma, ¿qué?

—Pues de la Reforma, ná.

—Quimenes, parlém en serio que la cosa no es per ferhi broma.

En Quimenes, va dirigirme una mirada longitudinal—de cap á peus—tan expressiva, que 'm deixá completament convensut.

—Crea usted que no bromecho. Hablo como hablo, porque he oído en la Casa Grande muchas cosas y sé positivamente que lo de la Reforma está encallado.

—Pero si ahir deyan que aviat comensará á edificarse en la primera secció...

—¿La Casa de Correos?... Eso es un reconstituyent que le dan á la cosa para ver si la animan un poco.

—De totas maneras, la Casa de Correus, ¿se fa?

—Proyectos, proyectos, nada más que proyectos. El Gobierno, que no está dispuesto á gastar ni un céntimo, ha dicho al Achuntament: ¿Quieres que la Casa de Correos se levante en la vía A? Corriente. Como la paguéis vosotros, no os va á faltar Casa de Correos.

—¿Tot á las nostras costellas?

—No: si el Achuntament hace la Casa, el Gobierno irá pagándosela á plazos...

—Com se fa ab las máquinas de cusir...

—Exactamente. Pero todo eso, ya se lo he dicho, no es más que conversación entre Madrid y Barcelona. En el fondo no hay nada. ¡Otros mals de-cap tiene el Govern que ocuparse en esas tonterías!

DESPRÉS DEL PRIMER ACTE

—¡Dues pessetas per veure part d' *El Rei*? L'altre día vareig véurel tot y no 'm va costar res.

—¿Y quína es la causa del encallament de la Reforma?

—¡Cuál quiere usted que sea!... La misma de todos los encallamientos. ¡No hay cuartos!

—¡Cóm!... Al principi bé deyan...

—¡Al principio todo va bien, hombre!... Por otra parte, los sucesos de la semana trágica y el ensopiment que ha caído sobre Barcelona han acabado de negar el alioli. El capital es espantadís de mena, y en cuando oye tiros y siente tocar la *Marsellesa*, se amaga bajo una rachola y de allí no le saca ni el Nuncio de Su Santidad.

—Diguen, donchs, que á la Casa Gran deuen estar afligidíssims.

—¡Cál!... Allí no se affiche nadie por nada. ¿Sabe usted lo que dicen? Que la misión del Achuntament en estos asuntos es colocar la primera piedra, celebrar el banquete inaugural, y san se acabó. De lo demás, es el público quien debe cuidarse.

—¡Oh! De totas maneras, aixó no pot pas quedar així. La cosa está comensada; la bretxa está oberta, las casas enrunadas son moltas...

—Como si les dijese Llucia.
 —Pero vos ¿qué creyeu? ¿Quina solució us sembla que se li ha de donar al conflicte?
 —¿La solució?... Para mí no hay más que una: cantar la palinodia, y aquí no ha pasado nada.
 —¿Qué voleu dir?
 —Que las cosas deben tomarse como ellas vienen, conformándose uno con recular cuando no hay manera de ir adelante.

FIGURAS DEL DIA

¡Veyeu? El qui puja menos
 diu qu' es el qui mana més.

—No us entench.
 —Pues es muy claro. ¿No queríamos hacer la Reforma y para eso derribamos casas?
 —Això mateix.
 —¿Qué ocurre ahora? ¿Que resulta que nos hemos equivocado y que no está la Magdalena para tafetanes? Pues á deshacer lo hecho.
 —Pero ¿cóm?
 —Muy sencillo. Se reconstruyen las casas derribadas, que siendo la mayoría muy viejas, no ha de costar mucho; se devuelven á su primitivo estado las calles destruidas... y tan amigos como antes.
 Vaig mirármel, creyentme que 's burlava de mí.
 —¿Que us heu tornat boig?
 —No, señor. Digo lo que digo porque lo tengo muy meditado. Y déle usted las vueltas que quiera, tarde ó temprano habrá que acudir á mi remedio, es decir, á la reconstrucción.

Així parlá Zarathús... dich, així parlá l' invicte Quimenes.

MATÍAS BONAFÉ

Flors d' intimitat

Del jardí de mas passións
 n' he arrencat las flors més xicas,
 pera férvosen un ram
 que hi siguessiu tota dintre.

Nebulosas hi he posat
 pensant en 'quell jorn, María,
 en que al obrirvos mon cor,
 vos parlavau indecisa.

Junquillos y lilás blanchs
 vos dirán, dona estimada,
 qu' al matar mas ilusións,
 era marbre vostra cara.

Las de color moratat,
 son las violas boscanas
 qu' al dessota els vostres ulls
 van florí aquella jornada.

Vos, sou tota dins del ram.
 jo, dintre vos, hi tinch l' ánima...
 No 's marcirán, nó, eixas flors,
 qu' al damunt seu, hi ha mas llágrimas.

JOHANNUS

O FER Ó CALLAR

Com cada any, á corre-cuyta y en unas quantas horas de nit, més propias pera la són que pera una discussió seriosa, s' han aprobat els pressupostos municipals pera el próxim 1910.

Per la fracció radical, el fet de que la sessió se celebri de nit y fins á la matinada, es lo de menos: ells *may dormen*. Per quins es de lamentar es pels antilerrouxistas que com que *tenen tanta són* en aquellas horas, ó dormen ó deixan que 'ls amaguin l' ou.

Tenia rahó l' Emiliá Iglesias: ells no son majoría. Lo que hi ha es que 'ls lerrouxistas sempre assisteixen com un sol home á las sessions y els amants

de Barcelona no hi son tots. Son els fets y no las paraulas lo que convens al públich, y á jutjar pels primers, no son pas els elements que pomposament s'anomenan defensors dels interessos barcelonins y vetlladors de la moralitat, els que cumpleixen degudament sos debers. Si els antilerrouxistas fossin minoria podria demanarsels que vetllessin pel pervindre de Barcelona; essent tants á tants pot exigir-sels que imposin la seva voluntat.

Y si no ho saben fer, que callin.

Els vandalismes del Municipi

Nosaltres no hi vivim pas al carrer de Sant Antoni Abad, però hi podriam viure. Hi podriam viure si hi hagués pis que 'ns acomodés y el carrer estés empedrat com es de l'ey.

Aixó de l'empedrat es lo que 'ns en fa parlar del vell carrer de Sant Antoni.

Es un escándol, ciutadans! Per allí avans no s'hi podia passar ni de nit ni de dia, ni plovent ni fent bon sol. Si plovia, perque era com si us empenyessiu en donar un passeig xano-xano pel llach del Parch ó us volguessiu arribar á peu á Palma á saludar á l'Alomar; si feya bon sol, perqué exposavau els peus á torsadas perjudicials y, aquí caich, allá m'aixeco, feyau un camí de calvari, ab l'agravant, ab aquell pet de claror que tot ho deixa observar bé, que haviau de resistir las bromadas dels vehins, que duravan fins que arribavau á la plassa del Padró ó á la Ronda de Sant Antoni, ahont respiravau com si us hagués caygut la grossa ó sortissiu de sentir un discurs del Dr. Martí y Julià.

Donchs aixó era abans. Figureuvos ara, després dels fets vandálichs! Allí las turbas van pegar foch als Escolapis; allí van pegar-ne á las Gerónimas, allí van alzar l'empedrat del carrer y van fer setanta ó vuytanta barricadas!

Quína alegría 'ls vehíns! Després de l'estat llastimós en que 'l carrer quedaria, vindria l'arreglarho. Si de bonas á bonas l'Ajuntament ne se n'havia volgut preocupar, ja se'n preocuparia á las malas!... Donchs amunt, minyons! Pit y... fóra, que ja ha arribat la desfetal Apa, que un ó altre ho arreglará! Visca la Reforma y visquen els drets de l'home!

Allí no hi havia sedición, ni rebelión, ni saqueo. Allí no hi havia més que un desitg y una esperança: el desitg de caminar á peu pla y l'esperansa de conseguirho.

Peró vés, aneune tenint d'esperansas ab lo que fassi un Ajuntament com el nostre! Qué se 'ls

en dona an els regidors si els peus se torsan pels nostres carrers, si ells sempre van en cotxel—Un cop la cosa passada, van apedassar el carrer de qualsevol manera, ab ganas de acabar aviat y fugir de fam y de feyna, y ahí queda eso, que vol dir: Arregleuvos, ciutadans, qui tingui treballs que se 'ls passi y després de tants y tants, no vindrá d'un fet vandálich.

Qué hi fa que tots els estrangers que han vingut á veure aixó de la crema, al passar pels nostres carrers els hagin trobat vandálicsats! Per qué venen! Sobretot ara, hi ha la gran excusa: quan un empedrat está malament, es que allí s'hi havían fet barricadas! Així es que quan algun d'aquells senyors encarcarats, ab la seva maquineta de retratar penjada á l'espatlla y la seva Guia Lop sota 'l bras, passa pel carrer de Sant Antoni pera veure 'ls Escolapis ó las Gerónimas, ara enfonsant els genolls sota terra, ara elevantse un grapat de metres sobre 'l nivell del mar, no hi falta may al seu costat el guarda urbá, amatent, que li diu:

EL DISCURS DEL CAUDILLO

No va ser res més que això

—Oh, no s'extranyi de l'estat d'aquest carrer...
 Tot aixó es obra dels vandálos...
 —Aixó, també son fets vandálichs?
 —Sí, senyor, sí: son els fets vandálichs que tot l'any, impunement, cometen els nostres regidors.

JA 'LS HAN AUMENTAT EL SOU

—Me sembra que en cuanto la Tuyas lo sepa, me da el sí... y á la iglesia enseguida.

ERÓTICA

Vos sou, per mí, la dona predilecta:
 Cap més m'ha fet sentí ab sa dolça parla
 ni efluvis embaumats d'amor puríssim
 ni veu més cadenciosa que la vostra.
 Ho dich: m'heu captivat de tal manera,
 que ja ni me'n recordo de las altrás;
 vos sola ab vostre espléndida hermosura
 viviu perennement dintre ma pensa.
 Si aixís vos idolatro, ma senyora,
 no, esquiva, rebutjeu mas follas ansias
 qu'esperan l'ambrosía ben-volguda
 que als llabis hi porteu pels que us estiman.
 Jo us aymo com ningú, vos ho asseguro;
 no cerqueu mas passadas lleugeresas,
 imposant condicions, sempre enutjosas
 per dos que volen viure l'un per l'altre.
 Mon pit glateix tan sòls per possehirvos
 y per lograr l'afany que 'm té als peus vostres;
 no hi ha al món sacrifici que 'm aturi
 perque sigau ben meva y sempre meva.
 Jo vuy fervos ma esposa; vos desitjo:
 sereu per mí la vida, 'l món, la joya,
 y jo seré per vos l'esclau alegre
 qu'en tot ha de complaureus nit y día.

JOBICO

GLOSARI

Sempre que'ls diaris porten que a les Excavacions d'Ampuries s'hi ha descobert una ànfora notable, o un peu de Venus, o una mà d'Apol, o un nas de qualsevol altre déu, al glosador li ve a la memoria la següent anècdota que li va contar una vegada un pescador de La Escala.

Vigilava per aquells temps les Excavacions un infeliç capataç, molt honrat, tot lo honrat que's pot ser en unes excavacions. Les vigilava amb un zel extraordinari, i feia bé, perquè les runes històriques, sobre tot si són greco-romanes, ja ho sab en Puig i Cadafalc, han de guardar-se i vigilar-se pitjor que si fossin noies maques de quinze anys.

Quan algun excursionista anava a visitar les obres, ell, el capataç, li feia la relació de les meravelles descobertes, mostrant-li'ls llocs aon s'havien trobat, i tot això ho feia'l sant home sense treure'ls ulls del damunt del foraster, espitant-li passos i moviments, perquè sabia que, en materia de pisa grega, desde les minúscules llagrimoses fins als Esculapis de còs enter, els vandals amics de l'antigor no deixen res per verd.

L'home menjava i dormia a les Excavacions, en les que s'hi havia guarnit com un catau provisional, i allí hi amagava'ls utensilis indispensables pera la minestra, quan heus-aquí que un dia, de cop i volta, s'adonà de que li faltaven alguns materials de couré'l dinar. Ara una xicra, ara un tupí, ara una olla, ara una taça, ara un plat, ara la tapadora de la caçola de fer l'arroç, totes les peces d'aquella misera cuina varen desaparèixer de mica en mica, com per art d'encantament.

El fet va repetir-se diferents vegades, i el pobre home s'estirava'ls cabells, de desesperat. Per fi, un dia's va decidir a explicar el cas a l'enginyer-director de les obres. I l'enginyer ho va tenir arreglat desseguida. Va enviar-lo a cercar peces de terrissa a cal plats-i-olles,

«HA LLEGADO LA HORA Y EL MOMENTO!»

—Desperteu-vos, amich Suñol; la ciutat vos crida. Vol que aneu á la Casa Gran á administrar els seus interessos.

totes noves de trinca, les hi va col·locar ben bé a la vista del públic i, a sota, va escriure-hi un cartellet amb aquestes paraules:

PISA VULGAR
ÈPOCA PRESENT

I oli en un llum...

Va ser la gran manera de fer entendre als excursionistes que tot aquell bé-de-déu de joc de cuina no tenia altre mèrit que'l servei que feia a l'hora de l'apat.

XARAU

PRINCIPAL.—Molt ens havém d'enganyar ó l'empresa d'aquest teatro haurá donat, per fi, ab l'obra que tregui la són de las orellas al nostre públich, ensopit temps há sense motiu. *El Rei* es una magnífica producció teatral alegre y plena d'intenció, espléndidament posada, interpretada ab gran acert, capassa de treure la gent de casa y d'endúr-sela ramblas avall fins al Pla de las Comedias. *El rei* es un'obra pera tots els gustos y pera tota mena de paladars. És, abans que tot, una sátira política admirable que tanca, á la manera aristofanesca, una gran

ensenyansa no sols pera las multituds inconscients sinó pera las mateixas classes directoras que s'hi veuhen fidelment retratadas; es, donchs, obra pera 'ls esperits refinats y cultes, pera gent que sápigas esbrinar segonas intencions y fruir subtilsas. *El Rei* es, ademés, un gran *vaudeville*, una interessantíssima obra cómica, enginyosament desenrotllada, plena de situacions atrevidas, d'escenas caricaturescas, de tipos graciosos, de acudits xistosíssims y de frases felissas. Que 'l públich s'hi entrega tot seguit, ho demostran no sols els llarchs aplaudiments, que no escassejan al final dels actes, sinó las contínuas riallas ab que espontániament interrompen el curs de la representació. Apart de tot aixó, l'espléndida producció dels senyors Caillayet De Flers y Arène, per la calitat de la acció, del lloch y dels personatjes, resulta una bonica comedia de espectacle sumament atrayent y sugestiva pels que no volen tractes ab Talía més que quan aquesta bona senyora els hi recreya la vista.

L'execució, bona en general; perfecta, de tota perfecció per part de la espiritual Xirgu, que dóna al difícil paper de *Youyou* l'ingenuitat deguda; y admirable, senzillament ADMIRABLE, aixís, ab lletra majúscula, per lo que toca al treball de 'n Jaume Borrás, intérprete del protagonista. El primer actor y director del *Principal* no sols diu bellament el seu paper sinó que dóna al tipo del Rey de Silistria, la bonomía y la magestat degudas. En l'estudi d'aquest complicat personatje hi ha estat afortunat de debó, en Borrás; manté en tota l'obra una declamació sobriament plácida, gens afectada, 's mou ab la *naturalitat* que requereix á una persona reyal y vesteix ab un gust y una elegancia que, vaja, que no sembla un actor catalá, diguem-ho clar. Ignorém si 'ls que han vist l'obra fóra d'aquí anyorarán ó nó un altra interpretació d'aquest rey simpátich; de nosaltres sabém dir que per *Reis* que vejessim, sempre 'ns recordaríam del nostre, ó com si diguessim de 'n Jaume, que per nosaltres desd'ara será el *Primer* y el *Conquistador*.

Finalment, la comedia está ben traduhida y ben presentada. No deixin d'anarla á veure.

LICEU.—Demà, gran solemnitat. Inauguració de la temporada d'òpera ab el famós drama líric wagnerià *Tristano e Isotta*. El mestre Beidler, que s' troba aquí desde dissapte, donarà a aquesta partitura la excelent interpretació qu' es de suposar. La Gagliardi, la Julià, en Viñas y en Blanchart farán el seu debut ab aquesta obra. La sala d' expectacles ha sigut reformada donanhi tonalitats alegres que abans no tenia. La próxima senmana 'n parlarem més extensament.

ROMEA.—*Les arrels y Flors y violes* son, per ara, 'l caball de batalla. Sabém, no obstant, que s' enseja a corre-cuyta un melodrama históric de 'n Sardou, *La Cort de Lluís XIV* (5 actes y 1 prólech) que, segóns notícias, será presentat ab espléndit decorat y llampant vestimenta encarregada expressament.

S' ha reproduhit ab èxit la xamosa comedia d' en Llanas *Don Gonzalo ó l' orgull del gech*.

ELDORADO.—S' ha estrenat un sainet original dels senyors Gamero y Pérez, ab música del mestre Vives. L' obra s' escolta ab gust y aixó que la música no es cap troballa. Els tipos están ben dibuixats y las situacions cómicas hi abundan tant com els xistos, per més que molts d' aquests siguin rebuscats. A *la vera del queré*, s' titula 'l sainet y en ell s' hi distingeix notablement la simpática Pilar Martí.

NOVETATS.—De dugas obras novas havém de donar compte: de *La niña bonita*, joguina en un acte de 'n López Marín, y de *La sombra del padre*, comedia en dos actes del celebrat escriptor Martínez Sierra.

La primera no té cap consistencia y s'òrt va tenir de la interpretació; la segona ja es altra cosa. Un assumpto simpàtic a tot serho, un argument del tot humá, plé de sentiment y de moralitat sana y veritable, han donat al autor de *Aucells de pas* materia suficient pera escriure dos actes interessants, de construcció poch original si s' vol, però plens de delicadesas de llenguatge y revestits d' un ambient poètic qu' enamora. Els artistas de la companyia Salvat donaren en general el degut relleu als personatjes de *La sombra del padre*.

La companyia s' ha despedit, creyém, ab ganas de no tornar... y farà bé.

GRANVIA.—S' han sospés per uns quants díes las representacions de sarsuela. *¿Quare causa?...* L' empresa diu qu' es pera poder reorganisar la companyia que, la veritat siga dita, era flacota, y preparar algunas estrenas importants.

Lo que més convingui..., que deya 'l cégo.

TRIOMF.—*Vida de pájaro* es una comedia ben acceptable, de senzill argument, de clara exposició, y atapahida de acudits fàcils y espontanis. Els autors, Srs. Amich y Castellví, han demostrat ab aquesta sa primera obra condiciones estimables pera 'l conreu de la literatura teatral.

BOSCH.—La companyia catalana que dirigeix el veterano Goula ha representat *La mitja taronja y Pare y Padri*, havent dedicat també un homenatge a 'n Pitarra.

EDEN-CONCERT.—Deu n' hi doret de l' acceptació que ha obtingut la celebrada estrella Mlle. Yolanda. Yolanda... má de véurela hi hauría tornat, de bona gana. L' apropòsit *Les deux modèles* es un excelent motiu pera fer lluhir las formas femeninas.

SALA IMPERI.—Una bona adquisició per la casa ha sigut la tiple senyoreta Morató.

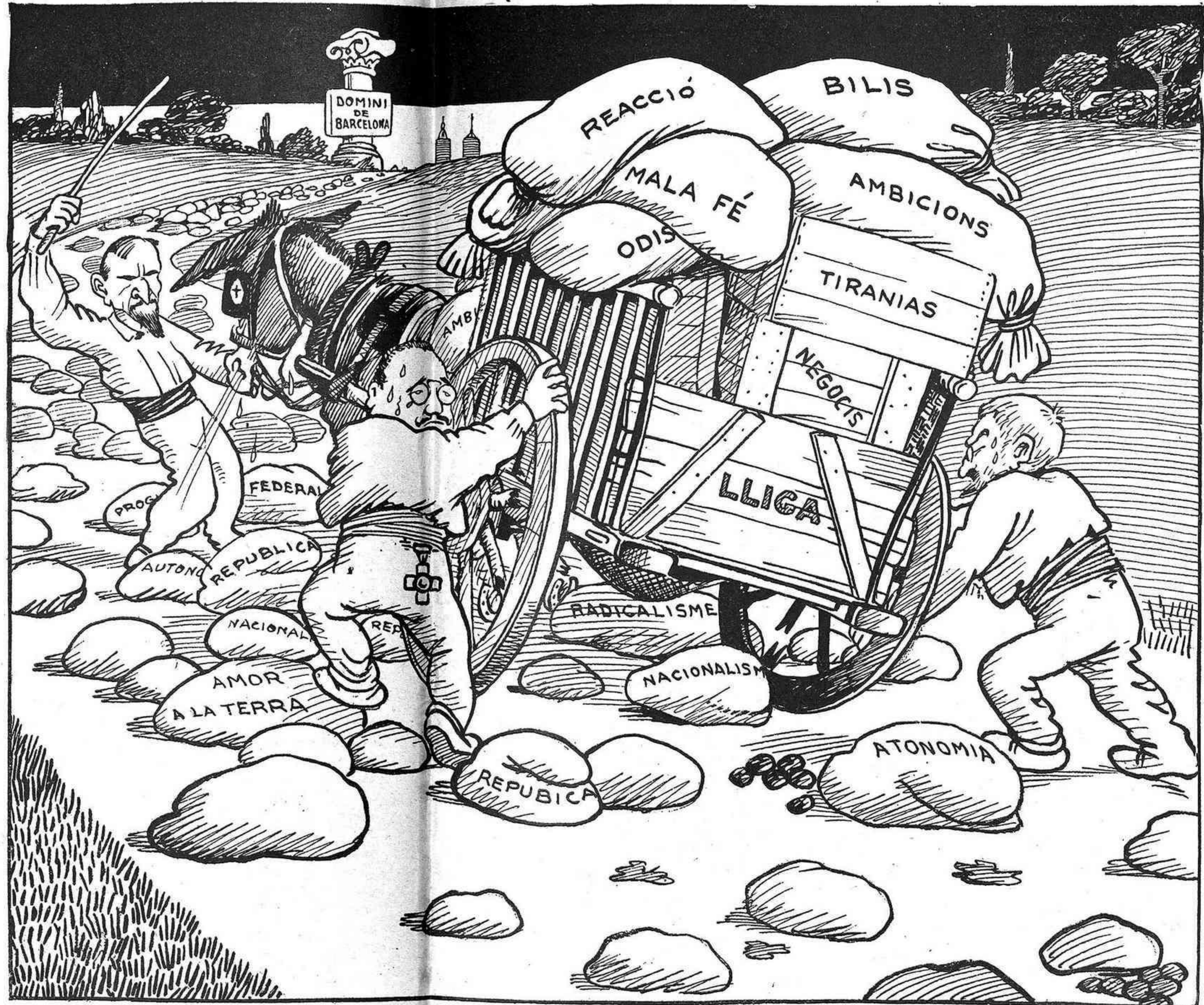
Com varem anunciar l' altre día, s' están donant els darrers tochs a la revista cómica: *Recristina, quin tiberi!*

CIRCOL DE PROPIETARIS (Gracia).—Diumenge a la nit s' hi va representar *La Tempestad*, quina interpretació alcansá un bon èxit. El día abans, en la mateixa sala, espléndidament adornada, s' hi doná el segon ball pajari, que resultá lluhidíssim y molt concorregut.

ESPAÑOL.—Dissapte, día 27, inauguració de aquest magnífic y espayós teatro, honra y dignificació del democràtic Paralelo. Un complert quadro de sarsuela y ópera debutará ab la celebrada obra del mestre Bretón *La Dolores*.

No hi faltará gent.

Temps perdut

El carreter: — Noys, tal com está el camí y ab la càrrega feixuga que portém, l' ase 'm flich si arribém á puesto.

ESPAÑA.—Un altre teatro nou, y ben bonich. Situat davant per davant de las Arenas, el local respón perfectament á las necessitats de aquella populosa barriada. L'escenari es ben capás pera obras de tots els gèneros. La sala destinada al públich es espayosa, clara y cómoda, tenint tot plegat un aspecte modern, sense exageracions, molt agradable. El decorat es elegant y vistós, dintre la seva senzillesa artística; la iluminació, espléndida.

Va inaugurar-se dimars, debutanhi una companyia dramática dirigida per l'intelligent primer actor D. Rafael Massip, qu'interpretá ab acert *El loco dios* y *Entre doctores*.

Esperém una estrena pera parlar dels discrets artistes ab la atenció que 's mereixen.

L. L. L.

L'última cèba

Feya temps qu'al meu entorn experimentava síntomas d'un nou fenómeno extrany: un senyor que s'ajupia aprop dels rails, molt sovint, com si recullís burillas; una colla d'estudiants que atentament examinan uns bitllets molt diminuts; un cobrador del tranvía que está en contínuo xfu-xfu ab els passatgers; un quídam que va recullint papers y quasi tots els esquinsa.

Mes, per dissort, desdeahir que tinch la clau del enigma.

Era ja á entrada de fosch quan, devallant del tranvía, observo que un passatger, que fa cara de sospita

y que seya al meu costat, baixa y no 'm deixa de vista. Tiro amunt y ell tira amunt; giro avall y ell també hi gira; m'assento, ell també s'asseu; reprench la marxa, idem, idem; apreto el pas, ell fa igual; el guayto y somrient me mira.

Exigir satisfaccions pretench, mes ell s'anticipa y, aixecant el bras dret, dfu: —Dispensi ma intempestiva y extranya persecució, pera vosté incomprendible. Jo tinch el 9, 8, 8, 8, vosté tindrà el que seguía ó sigui el 9, 8, 8, 9, ¿no es vritat?

—Si no s'explica millor, tot aixó son vuyts, nous y cartas que no lligan. —Em refereixo als bitllets qu'ens han donat al tranvía. Jo sento una gran passió pels cap y quas. La llista dels que tinch coleccionats

LA MODA D'ENQUANY

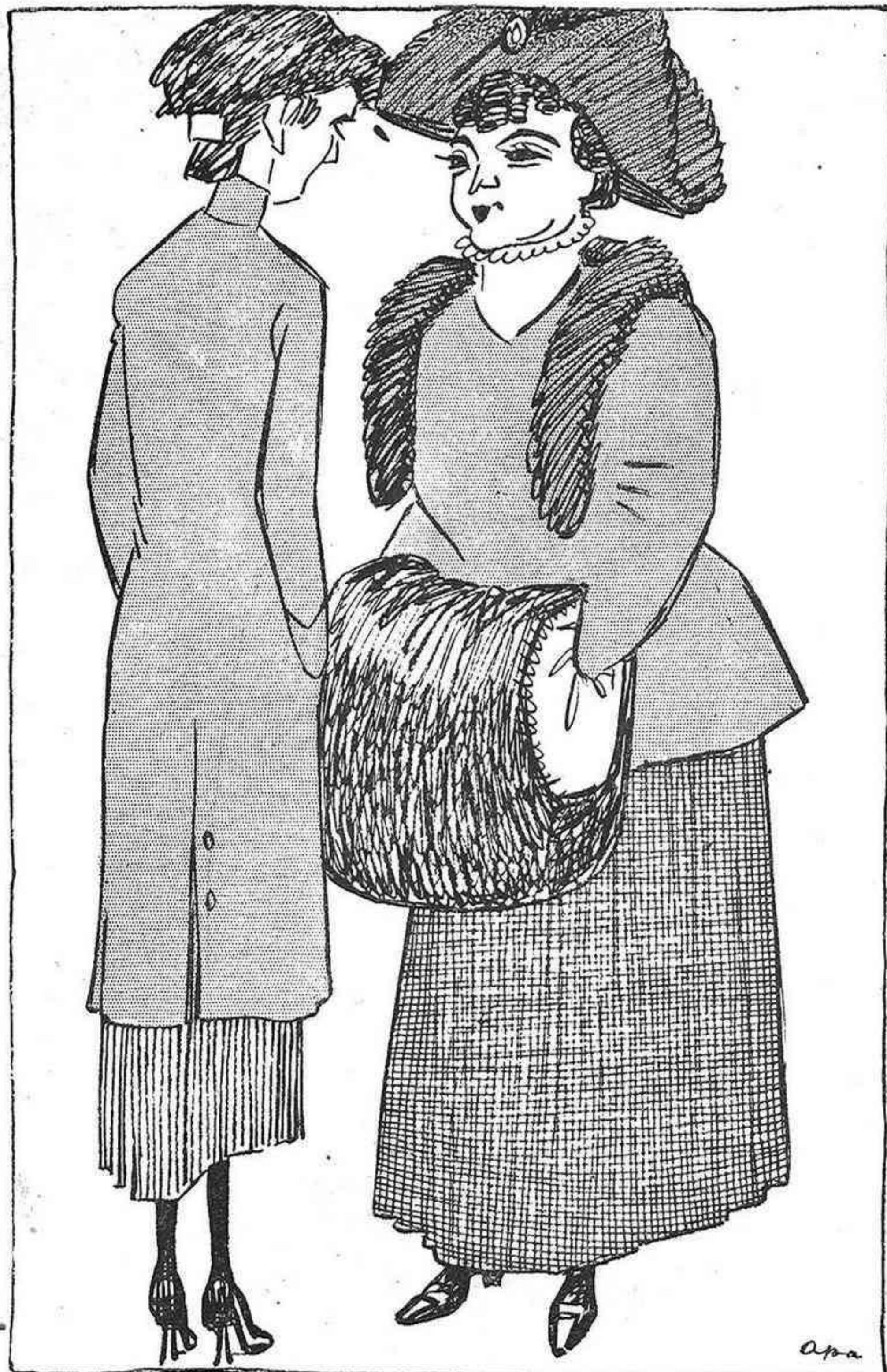
ELL: — El cervell el tenim igual tots dos. Y 'l barret... casi també.

es molt numerosa y rica, y si vosté 'm regalés aqueix que guarda en l'armilla, n'hi restaria agrahit tots els días de ma vida.— Li entrego el bitllet y els ulls se li negan d'alegría. Se 'l desa tot commogut, encaixa, 'm dona expressivas gracias, es treu el barret, s'ofereix y, al despedirse, m'abrassa y 'm fa un petó que fins va arribá á eternirme.

[Ara ho comprench tot..! Es dir, hi ha una cosa incomprendible: y es la desaparició del meu rellotge de nikel, coincidint, si fa ó no fa, ab la del coleccionista, Potsé abrassantme..? Pro. cá; (pérdonam, monomanfach.) Per mí 'l rellotje infidel, s'ha encomanat la manfa, y ha fugit per recullir cap y quas pel distrite, fins que el jorn menos pensat

MAY PLOU Á GUST DE TOTHOM

— ¿Què 't sembla? ¿Val més com á home que com á polítich en Cambó?

— Com á polítich, ja ho crech.

tornaré á tenir la ditxa
de revéurel ajupit,
clavada en terra la vista,
cullint y esquinsant bitllets
á prop dels rails d' un tranvía.

M. BADÍA

De memorable—com aquella en que 'l Congrés va votar el projecte d' esquadra—pot calificarse la sessió extraordinaria que la Corporació municipal va celebrar l' altre divendres.

En ella sigueren aprovats els pressupostos pera l' any

que vé; obra económica admirable, en virtut de la qual el déficit de la ciutat creixerá com la espuma, sense que per aixó la organització dels serveys millori ni 'ls ciutadans vejin satisfeta cap de las sevas aspiracions.

Aixó sí, d' auments de sou entre 'ls empleats, grans y petits, no 'n vulguin més. Sinó que 'ls que han de pagar no son ells, qualsevol s' hauría cregut que als regidors se 'ls haurían foradat las butxacas. Els diners rodavan—nominalment—pel saló de sessions com pluja menuda.

—Proposo que á tal sou s' hi afeixin tantas centas pessetas.

—Demano que tal altre s' elevi fins á tantas mils.

—Crech necessari que á aquests se 'ls dongui tant més.

—Sería convenient que també s' aumentés á aquells altres.

Y tot s' aprobava, tot!...

¿Cóm nó, si 'ls lerroxistas, els genis administratíus de la ciutat, eran majoría?

D' una cosa poden alabarse els senyors concejals, que indubtablement representa un estalvi.

Han suprimit un professor de trompa, de la Escola de Música.

Ab tot, la tal supressió no ha de extranyarnos.

Es lo que 'ls regidors deuen dirse:

—Pera ésser trompas, y ben trompas, ¿quina necessitat tenim de professor?

Hola!

El governador, parlant d' eleccions, ha dit que en las municipals no s' hi vol enredar, però que en las de diputats á Corts, que es tota altra cosa, l' home farà 'ls possibles, perque si tots els candidats fossin contraris al govern, ja se 'n podían tornar á casa. Els lliberals, no 'ls candidats.

El governador sembla que no ha parlat més què de candidats, per ara, però ¿y si volgués dir els elegits?

Si s' referís als últims, diríam á n' el senyor Suárez Inclán, ab tot el respecte, que no perdi el temps y que ja se 'n pot tornar per ahont ha vingut.

Als seus anys ja no está bé esperar á darrera hora pera fer un mal paper.

S' ha constituït á Barcelona una nova Associació de Estudiants.

Al enterarnos de la noticia, de moment varem figurarnos que tot se reduhiría á un'altra temporadeta de boinas con el color de las respectivas facultades.

Peró després hem vist que la cosa era molt seria.

Tan seria, que 'l Noticiero del dilluns, al donar compte del programa de la nova Associació, diu qu' en ell s' hi anuncian «escuelas gratuitas, tranvías, teatros y cafés baratos, bailes de sociedad, novias exóticas...»

Escoltin: encare que sigui violentant una mica el reglament, ¿que no 'ns hi admeterían á nosaltres?

Aixó de las novias exóticas ens intriga sobremanera.

Y, francament, voldríam veure qué son.

Ja ha succehit dos cops.
 Durant las duas darrereras senmanas, cada vegada que á la Casa Gran s' ha volgut celebrar sessió pública ha resultat que l' alumbrat del Saló del Consistori no funcionava bé.
 ¡Calculin els pobres regidors, quín disgust!

entrevista, pero se 'ns ha assegurat que 'l senyor Collaso, després d'haver escoltat ab molta atenció la seva demanda, va dirli:

—Senyor Miró, aixó de la Exposició Universal es cosa que ha de pensarse ab molta calma. Lo que ara de moment convindría es que vosté, com á cap-pare de la *Societat*

EXPLICANT UN CONCEPTE

— ¡Què díus que son en Lerroux y 'l Gobernador?
 — ¡Què 't diré!... Com tú y jo; *amichs particulars*.

Els, que voldrían que totas las cosas del Ajuntament fossin tan claras.....
 ¡Fiat lux, fiat lux!...

El senyor Miró y Trepát—si vostés llegeixen *La Publicidad*, aquest nom ja 'l deuen conéixer de véurel estampat cada día á la secció política, al artícle de fondo, al *Movimiento republicano*, á la gazetilla, á los *sucesos*, á las noticias del extranger, á la secció telegráfica, als anuncis y al peu d'imprenta— el senyor Miró y Trepát, deyam, va anar l'altre día á visitar al Alcalde ab l' objecte de solicitar el seu apoyo pera la Exposició Universal que, no sabém quí, pensa fer.

Com ja pot suposarse, nosaltres no varem assistir á la

d' *Obras*, evités al vehinat las numerosas *exposicions* parcials que, mercés al seu abandono, apareixen continuamente en la vía pública.

¿Qué tal?

Se non é vero .. ho hauría de ser,

En *Pol* es d' aquells homes que 's passen la vida fent comptes y fent cálculs, volent solucionar els seus problemas económichs, però que sempre 's troban, al cap d' avall de las operacions, en que no hi ha remey pera la seva butxaca.

Ara, després de fracassadas las gestions de 'n Cambó pera ressucitar la Solidaritat, per ell ferida de mort, en

Pol torna á fer els seus càlculs. Confia en els barcelonins que no són altra cosa que barcelonins, en aquesta massa neutra de la que tantas vegades han dit pestes els mateixos homes de *La Veu*.

En Pol acaba així l'article que, confiant ab la massa neutra, ha escrit:

«Aquesta massa té bategades que se senten en l'opinió: y ara les sentim, aquestes bategades. Per això obrim el període de la lluyta electoral ab més entusiasme que may, veient claror de victòria, que, si no es encare sol levant, es auba; per aixó ara, més que may, aném á treballar ab totes les forses, ab tota la decisió.

Y la victòria serà nostra.»

Y un bé negre ab potas blanques.

La Veu, insidiosa com sempre, ai donar compte de que els partits de l'esquerra no s'han deixat amagar l'ou, preté saber que 'ls federals y els progressistas eran partidaris de la inteligencia; que «dins de la Junta de la Unió Republicana s'hi alsaren veus respectabilíssimas en defensa de la nostra—seva—proposició», y que l'esca del pecat, els esguerracrias han estat els nacionalistas republicans.

Pot molt ben ser. Per qué? Per que 'ls nacionalistas republicans han tingut més ocasió de conéixer com son els senyors de la Lliga pel temps que han lluytat al costat d'ells.

Una vegada á un amich nostre li van robar la cartera á las sevas mateixas barbas. Va posarse á córrer darrera de 'l lladregot, però no va poder conseguirlo. Desde aquell día, que va vigilant si el veu pera fer justicia. A nosaltres, que no 'l coneixém, ja pot passarnos pel costat tant com vulgui aquell carterista, que no 'n farém may cas.

Y si tant llest, es, ¿qué tindria d'extrany que fins y tot un día 'ns posés má á la nostra, de cartera?

En Marquina ha entrat á formar part de la llista de colaboradors d' *El Mundo*.

Naturalment. Després d' una cosa vé l'altra. Quan un está abocat á la pendent, res l'atura. Tot es el comensar de las cosas. *De poeta y de loco todos tenemos un poco.*

El nostre entranyable amich y company de Redacció, senyor Rovira y Virgili acaba de rebre una forta y dolorosa sotragada ab la mort del seu estimat pare don Antoni Rovira y Mateu, ocorreguda á Tarragona, sa residencia habitual.

Era 'l senyor Rovira y Mateu un venerable y respectabilíssim ciutadá d' excelent tracte, lliberal de sempre, demócrata consensut y ferm autonomista.

Uním el nostre més sincer condol á la profunda pena que avuy embarga al nostre bon amich y á sa distingida familia.

La Correspondencia de España publicava días passats un telegrama del seu corresponsal á Barcelona, el qual

EL LÍCEO, RESTAURAT

— Senyoret, el teló ja está aixecat.
— ¡Y qué!.. L' ópera, avuy, es lo de menos. L' aspecte del saló, l' aspecte del saló es lo que ha de contemplarse...

deya que aquí s'havían posat en llibertat tots els apaches y que aquests corrian per la nostra ciutat cometent mil y una barbaritats.

Seria curiós saber si el corresponsal de *La Correspondencia* va anar ell en persona á Telégrafos pera transmetre la noticia.

¿Heu reparat que desde que en Crespo Azorín es fóra de Barcelona no ha esclatat cap més bomba pels nostres carrers?

Va de becerradas.

Quan ja créyam que 'l fret havia apagat l'ardencia de la sang torera, resulta que l'entusiasme per la *fiesta nacional* va en augment.

Aquesta vegada son, *nada menos*, que 'ls ilustres dependents de banca, els encarregats de martiritzar als pobres banyuts.

La funció 's celebrará diumenge que vé y anirá á benefici del «Patronato Catalán para la lucha contra la tuberculosis»

Recomaném als assistents, que procurin abrigarse bé; no fos cás que volguent lluytar contra la tuberculosi, agafin una calipandria ab vistas á la tisis.

Segons els comptes de *La Veu*, la Lliga, anant á las eleccions ab Solidaritat hauria tret, segurs, cinch regidors y l' esquerra set. Y troba *La Veu* que la Lliga «no podfa pas esser més generosa.»

Es clar que no. Sobretot tenint en compte alló de que *de lo perdido saca lo que puedas.*

Veusaquí una generositat ben paradoxal!

La Junta provincial Tradicionalista va dirigir-se á la Lliga en demanda de que acceptés l' anar junts en las eleccions vinentas.

Segons el document que la Lliga li ha enviat dihentli que *altra feyna hi ha*, els tradicionalistas volfan fer una coalició en la qual hi entrarian: conservadors, Defensa Social, integristas, tradicionalistas y regionalistas.

Gran Déu, si s' hagués arribat á un acord! Alashoras sí que hauriam vist surar lo millor de cada casa!

Déu no ha volgut que això fos, y hem de convenir en que Déu es un bon home.

Las esmenas presentadas á la comissió d' Hisenda del nostre Municipi pera 'ls pressupostos de 1910, destinadas á personal, pujan á 865,000 pessetas.

Ara sí que si tots els ciutadans de Barcelona no fem cap á l' Ajuntament en busca d' empleo, no ho farém may.

Quánts desesperats hi ha que en aquesta ocasió senten no haverse fet lerrouxistas en temps oportú!

De totas maneras, ara que venen eleccions municipals, molts son encare 'ls que tenen alguna confiansa.

D' un diari de Reus copiém textualment la nota oficial d' aquell Registre Civil:

«*Matrimonios*: Ninguno.

»*Defunciones*: José Madulell, con Mercedes Tapias—Manuel Batista, con Antonia Monné »

Qué 's devían estimar aquest parell de matrimonis!

Mirin que anarse á morir de dos en dos, á la vegada, á tall de rigodón macábrich!... Ni en temps de Romeu y Julieta!...

Per *supuesto*, aquestas cosas no més passen á Reus, que diria 'l tortosí.

Avuy, á la tarda, s' inaugura en els salóns de la Casa Reig y fill, del Passeig de Gracia, una exposició de quadros caricaturas originals del nostre estimat amic y col·laborador, l' excelent dibuixant senyor Elías (*Apa*).

Suposo que ns hi trobarem tots els que 'ns alabém de tenir bon gust en materias artísticas.

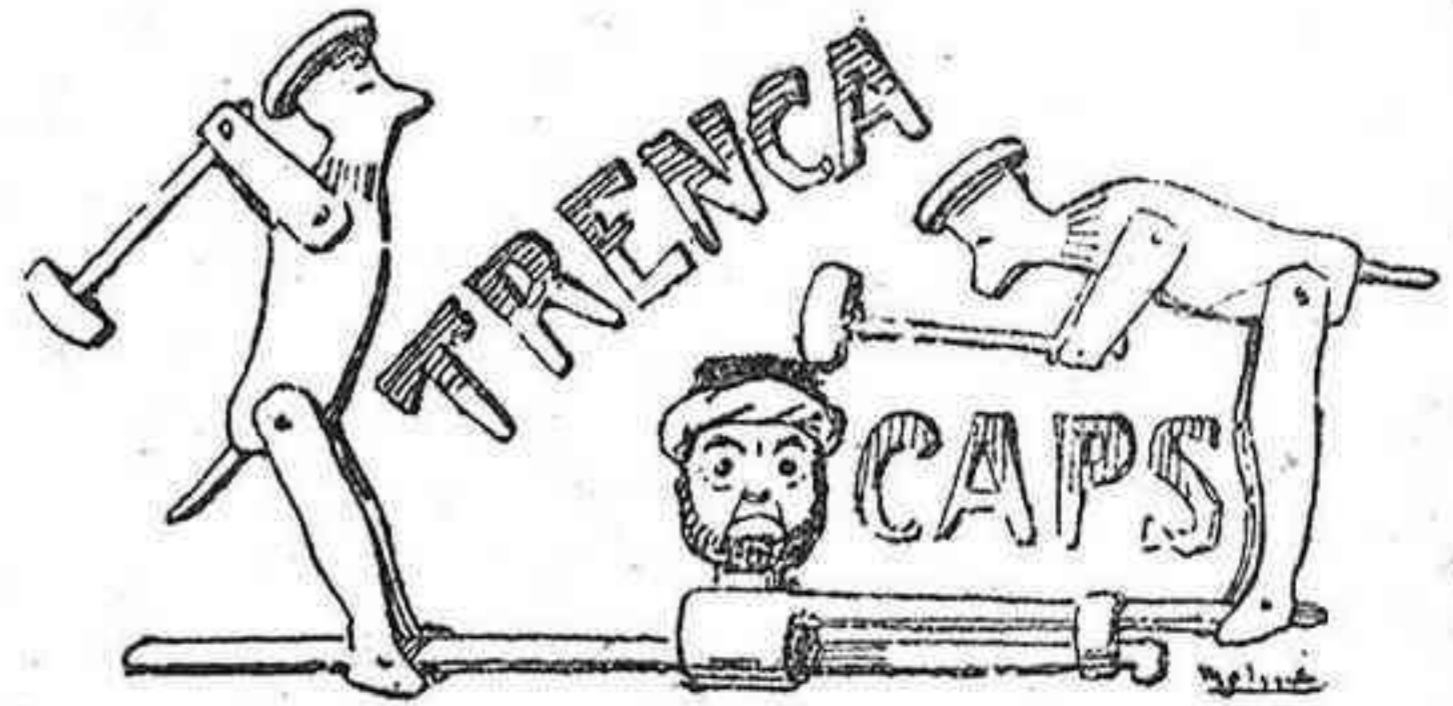
Demá vespre, al *Ateneu Enciclopédich Popular*, (Carme, 30), el distingit escriptor y apreciat col·laborador nostre D. A. Calderer Morales, donará una conferencia sobre *Elements del Teatre futur*, llegint, además, escullits fragments de un drama titulat *La victoria de les passions*, original del conferenciant.

A ca 'l barber:

—¿Ja s' hi ha fixat, senyor Palaudarias, que li han sortit bastants cabells blancs?

—Ah, sí?... Donchs, tállam els blancs y pentinam els negres.

QUADRAT

• • •
• • •
• • •

Sustituir els punts per lletres, de manera que, llegint vertical y horisontalment dongui: 1.ª ratlla: Animal (plural); 2.ª: Fruyta; 3.ª: Animal (plural) y 4.ª: Droga.

J. MASSAGUER S. (a) Artiller

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8 9.—Mesura.
1 2 8 8 9 7 4 8.—Verb.
1 9 8 9 7 2 4.—Nom de dòna.
3 4 1 6 8 4.—Moble.
4 1 2 5 4.—Nom de dòna.
8 6 7 4.—id. id.
3 9 5.—Vegetal.
8 2.—Nota musical.
1.—Consonant.

J. MASSAGUER J. (a) Artiller

ROMBO

• • •
• • •
• • •
• • •

Substituhir els punts per lletres, de manera que llegidas horisontal y verticalment donguin el següent resultat; 1.ª ratlla: Consonant; 2.ª: Signe aritmétich 3.ª: Estat; 4.ª: Nom de dòna; 5.ª: id; 6.ª: Parentfu; 7.ª: Vocal.

PEP SERRADELL

TARJETA

PAULA SELLARÉS DE CAM

Formar ab aquestas lletres, degudament combinadas, el títul de dos dramas catalans del mateix autor.

DANIEL MAYOR (CHERTA)

GEROGLIFICH

NOTA NOTA RI
AL NOTA T NOTA
MA NOTA NOTA
VII TA

MACO

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

ALERTA!! ——— Ja tenim llest nostre popularíssim

ALERTA!! **A L M A N A C H**

DE **LA ESQUELLA DE LA TORRATXA**

PERA L' ANY 1910

Sortirà d' aquí pochs dies

Els corresponsals que no tinguin feta la demanda, que la fassin sens pèrdua de temps, si volen rebre el pedido ab tota puntualitat.

* * * LLIBRES NOUS * * *

GERIFALTES DE ANTAÑO, por Ramón del Valle Inclán.	Un tomo, ptas. 3'50
VOCACIÓN. Novela documentada, por Eduardo Barriobero	» » » 3
EL SACRIFICIO DE MARGARA, por Benigno Varela	» » » 3
LA MUJER FACIL. Novela por Alberto Insua.	» » » 3'50

León Duguit

La transformación del Estado

Traducción con estudio preliminar sobre
La nueva orientación del derecho político
— — por ADOLFO POSADA — —

Un tomo en 8.º . . . . . Ptas. 3'50

UN MARTIR DES PRÊTRES

FRANCISCO FERRER

Sa vie Son oeuvre

Un tomo . . . . . Ptas. 1

ESTÁ PARA AGOTARSE

El Año en la Mano

Almanaque Enciclopedia de la Vida Práctica para 1910

Todo comprador del Almanaque

El Año en la Mano

tiene una participación en la

LOTERIA DE NAVIDAD

PRECIOS: Edición económica encuadernada . . . . . Ptas. 1'50
Edición de lujo con tapas oro y relieve . . . . . » 2

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certícat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

LÒGICA DE PAGÉS

- ¡Que jo soch parent del célebre Ferrer? Y ara, mestre! ¿En quin llibre ho heu trobat?
— Oh, veurá... com que vosté també es *Guardia* y es dels *rojos*...